

Nr 5

Utlåtande i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

För den enligt § 42 mom. 2 riksdagsordningen lagutskott åliggande granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning ha båda kamrarna till lagutskott hänvisat militieombudsmannens vid innevarande riksdag avgivna berättelse angående militieombudsmansämbetets förvaltning under år 1957.

Första lagutskottet, som verkställt granskningen, har för ifrågavarande ändamål från militieombudsmansexpeditionen mottagit dels de diaries, vilka år 1957 förts i nämnda expedition, dels protokoll över militieombudsmannens inspektioner under året, dels ock expeditionens registratur för samma år. Därjämte ha på särskild begäran handlingarna rörande vissa av militieombudsmannen handlagda ärenden hållits utskottet till handa.

Över den numera fullbordade granskningen får utskottet härmed avgiva utlåtande.

I ämbetsberättelsen meddelas till en början, att militieombudsmannen Erik Anton Wilhelmsson åtnjutit semester under tiden den 1—den 18 april, den 8 juli—den 3 augusti, den 13—den 15 november och den 25—den 28 november samt tjänstledighet på grund av sjukdom under tiden den 7—den 12 oktober 1957. Jämlikt 24 § första stycket i förenämnda instruktion har militieombudsmansämbetet under ifrågavarande tider föreståtts av den för militieombudsmannen utsedde ställföreträdaren, hovrättsrådet Karl Hugo Henkow. Med stöd av bestämmelserna i 24 § andra stycket i instruktionen har militieombudsmannen, när arbetets behöriga gång det krävt, åt Henkow uppdragit att under tiden den 29 november—den 21 december 1957 dels handlägga vissa till honom överlämnade ärenden dels ock företaga en inspektionsresa till Örebro län.

Inspektionsresor ha av militieombudsmannen företagits till Gävleborgs och Kristianstads län, varjämte militieombudsmannen för inspektion besökt kustflottan och Svea flygflottilj. Under tid då militieombudsmannen åtnjutit ledighet har Henkow företagit inspektionsresor till Östergötlands och Gotlands län.

Vid inspektionerna av truppförband och andra militära enheter har uppmärksamhet särskilt ägnats rättsvården därstädes, beskaffenheten och vården av byggnader med tillhörande anordningar och deras lämplighet för avsett ändamål, förläggningsförhållanden, mathållning, sjukvård, personal-

vårdsverksamhet, vården av intendentur- och tygmateriel, anordningar i samband med förekommande verkstadsdrift samt planläggningen av luftskydd. Besök ha avlagts i militärhäktena vid förbanden. Granskningen av de judiciella handlingarna har omfattat disciplinmålsprotokoll, tillrättavisningsföreteckningar och andra handlingar som ha avseende å den militära straff- och processlagstiftningen samt därtill anknytande föreskrifter. Vid besök å militärsjukhusen ha sjukredovisningshandlingarna granskats. Granskning har vid inspektionerna tillika skett av handlingar rörande upphandling och redovisning av materiel av olika slag ävensom av räkenskaper för marketenterier, varjämte förskottsmedel inventerats. Vidare ha å mobiliseringsavdelningar och inskrivningsexpeditioner granskats där förvarade personalredovisnings- och mobiliseringshandlingar.

Besöken hos domstolar och åklagarmyndigheter ha avsett inspektion av handläggningen av militära mål. Därvid har bland annat undersökts i vad mån kravet på skyndsamhet vid behandling av målen beaktats.

Vid inspektionerna har militieombudsmannen i regel biträts av en utav byråcheferna vid militieombudsmansexpeditionen och byrådirektören vid denna samt en intendentur- och en tygsakkunnig officer. Vidare ha vid inspektionerna anlåtats för granskning av personalredovisnings- och mobiliseringshandlingar en härutinnan sakkunnig officer samt i förekommande fall för granskning främst av verkstadsdrift och särskild maskinell utrustning en civilmilitär befattningshavare med teknisk utbildning på ifrågavarande område. Därjämte har vid inspektionen av kustflottan såsom särskild sakkunnig anlåtats en med sjömilitära förhållanden förtrogen officer.

Över de under år 1957 handlagda ärendena lämnas i ämbetsberättelsen följande översikt:

»På sätt militieombudsmannens ämbetsberättelse till 1957 års riksdag utvisar kvarstodo vid början av år 1957 från år 1956 balanserade ärenden till ett antal av	85
Under år 1957 ha tillkommit ärenden till följande antal:	
enligt allmänna diariet	585
enligt hemliga diariet därutöver	34
Sammanlagda antalet ärenden, som förelegat under år 1957, har alltså utgjort	704
De ärenden, som tillkommit under år 1957, ha utgjorts av:	
ärenden inkomna från myndighet	22
ärenden uppkomna genom klagomål eller andra framställningar från enskilda	74
ärenden uppkomna vid inspektioner eller eljest i samband med militieombudsmannen åliggande granskning	504
ärenden berörande militieombudsmansämbetets organisation och förvaltning m. m.	19
	Summa 619

Av de från år 1956 balanserade 85 ärendena hade 2 ärenden inkommit från myndighet, 20 ärenden uppkommit genom klagomål eller andra framställningar från enskilda samt 62 ärenden uppkommit vid inspektioner eller eljest i samband med militieombudsmannen åliggande granskning. Ett ärende tillhörde gruppen 'militieombudsmansämbetets organisation och förvaltning m. m.'.

Till behandling under år 1957 ha alltså förelegat 24 ärenden som inkommit från myndighet, 94 ärenden som uppkommit genom klagomål eller andra framställningar från enskilda, 566 ärenden som uppkommit vid inspektioner eller eljest i samband med militieombudsmannen åliggande granskning samt 20 ärenden berörande militieombudsmansämbetets organisation och förvaltning m. m., tillhoppa 704 ärenden.

Av dessa 704 ärenden ha

till annan myndighet överlämnats	1
utan åtgärd avskrivits	6
på grund av återkallelse avskrivits	2
efter vederbörandes hörande eller eljest verkställd utredning avskrivits	186
på grund av att klagande erhållit gottgörelse eller rättelse eljest vunnits blivit avskrivna	70
föranlett åtal	1
föranlett disciplinär åtgärd	6
föranlett erinran om begånget fel eller annat påpekande	238
föranlett framställning eller yttrande till Konungen eller annan myndighet (varav 8 icke avslutats)	13
föranlett annan åtgärd	97
och voro vid 1957 års utgång	
under utredning	80
på prövning beroende (förutom ovannämnda 8 icke avslutade ärenden)	4
	<hr/> Summa 704

Av hela antalet under år 1957 till behandling föreliggande ärenden (704) ha sålunda under året slutbehandlats 612 och till år 1958 balanserats 92.

Av åtalen och de disciplinära åtgärderna, avseende sammanlagt fem personer,

var vid 1957 års början ännu icke slutligt avgjort	1
tillkommo under år 1957	4
	<hr/> Summa 5

Av dessa åtal och disciplinära åtgärder

blevo under år 1957 slutligt avgjorda	5
voro vid 1957 års utgång ännu icke slutligt avgjorda	0
	<hr/> Summa 5»

Förutom en sammanställning (återgiven å s. 13) över ärenden uppkomna genom klagomål eller andra framställningar från enskilda upptager ämbetsberättelsen såsom bilagor:

- redogörelse för åtal och disciplinära åtgärder,
- redogörelse för vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller disciplinär åtgärd,
- redogörelse för framställningar till Konungen samt
- redogörelse för yttranden till Konungen.

I den skrivelse, varmed militieombudsmannen till riksdagen överlämnade redogörelse för förvaltningen av militieombudsmansämbetet under år 1956, angavs att i ämbetsberättelsen till 1958 års riksdag skulle lämnas redogörelse för ett då icke avslutat ärende avseende fråga om disciplinär åtgärd mot en militärläkare för tjänstefel. Det upplyses nu, att i samma ärende jämväl upptagits utredning, som berör andra befattningshavare än den åsyftade militärläkaren, till följd varav ärendet alltjämt är under handläggning.

I redogörelsen för framställningar till Konungen omförmälas fyra av militieombudsmannen till Konungen avlätna skrivelser, nämligen

den 26 april 1956 rörande fråga om avskaffande av den inom försvaret rådande ordningen att förse böcker och därmed jämförliga handlingar med anteckningen »Endast för tjänstebruk»;

den 17 april 1957 rörande fråga huruvida bestraffningsrätt i disciplinmål tillkommer cheferna för centrala flygmaterieförrådet i Arboga och flygförvaltningens centralförråd för intendenturmateriel i Västerås;

den 14 maj 1957 rörande fråga om tillgodoräknande av tjänstgöringstid i fall av frånvaro från militärtjänstgöring på grund av rymning eller undanhållande; samt

den 31 augusti 1957 rörande av överbefälhavaren föreslagna ändrade föreskrifter angående militär personals deltagande i gudstjänst och korum.

Vidare återgivas två till Konungen av militieombudsmannen avgivna yttranden, nämligen

den 6 februari 1957 över betänkande med förslag till instruktion för riksdagens ombudsmän, betecknat »JO och kommunerna»; samt

den 30 oktober 1957 över ett av överbefälhavaren framlagt förslag till personalvårdsorganisation inom försvarsväsendet.

Det sakregister, som var fogat vid den till 1957 års riksdag avgivna ämbetsberättelsen, har nu utökats till att avse jämväl de ärenden för vilka redogjorts i innevarande års berättelse.

Utskottet. Vid den granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning, som utskottet grundlagsenligt förehaft, har icke någon anledning till anmärkning förekommit, vilket utskottet härmed för riksdagen anmäler.

Stockholm den 5 februari 1958

På första lagutskottets vägnar:

EMIL AHLKVIST

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Lodenius, Birke, Lindgren, Magnusson, Arvidson, Mogård och Alexanderson;

från andra kammaren: herr Gustafsson i Borås, fru Boman, herrar Östrand, Fröding, Jacobsson i Sala, fru Löfqvist, herrar Ågren och Edlund.